

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت پژوهشی و فناوری

به نام خدا

منشور اخلاقی پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به اینکه عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه و دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، ما دانشجویان و اعضاء هیات علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد میگردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل برائت: التزام به برائت از هر گونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هر گونه جانبداری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به جز مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل راز داری: تعهد به سیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشورها و کلیه افراد و نهادهای مرتبط به تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

امضاء پژوهشگر:

**دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری**

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: توسعه اقتصادی و برنامه ریزی

عنوان: رابطه‌ی متقابل صادرات و رشد بخش کشاورزی در ایران، OECD، BRICS

استاد راهنما: دکتر شهریار نصایان

استاد مشاور: دکتر علیرضا دقیقی اصلی

پژوهشگر: رویا گلبداغی

پاییز ۱۳۹۱

ISLAMIC AZAD UNIVERSITY

Central Tehran Branch
Faculty Of Economics & Accounting-Department of Energy Economics
"M . A " Thesis

On Development Economics And Planning

Subject: The interaction relationship between agricultural export and agricultural growth: the case study of the member countries of OECD, BRICS and Iran

Advisor: Mr.Shahriyar Nesabiyan

Reader: Mr.Ali Reza Daghighi Asli

By: Roya Golbedaghi

FALL ۲۰۱۲

تقدیم به :

تقدیم به پدر و مادر عزیزم که زندگی را به من آموختند و همسر مهربانم که عشق را به من آموخت.

تشکر و قدردانی :

در این فرصت بر خود لازم می‌دانم که از کلیه اساتیدی که اینجانب را در راه کسب علم و دانش ترغیب و یاری نموده‌اند، کمال تشکر و قدردانی را داشته باشم. به طور ویژه از استاد ارجمند جناب آقای دکتر نصابیان که با تقبل راهنمایی این پایان‌نامه نقش بزرگی در به ثمر رسیدن آن داشتند، تشکر می‌نمایم. همچنین از استاد مشاور جناب آقای دکتر دقیقی اصلی قدردانی می‌نمایم و از دوست بزرگوارم خانم اکرم کارخانه به دلیل راهنمایی‌هایشان سپاسگزارم.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب رویا گلبداغی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی در رشته ۸۹۰۶۷۰۸۲۹۰۰ که در تاریخ ۱۳۹۱/۷/۳۰ از پایان نامه خود تحت عنوان : رابطه متقابل صادرات و رشد بخش کشاورزی در OECD، BRICS و ایران با کسب نمره ۱۷,۷۵ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: رویا گلبداغی

تاریخ و امضاء: ۱۳۹۱/۷/۳۰

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۱/۷/۳۰ دانشجوی کارشناسی ارشد خانم رویا گلبداغی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۷,۷۵ بحروف هفده و هفتاد و پنج صدم و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما:

بسمه تعالی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۹۱۴۹۰۲۰۵۰
عنوان پایان نامه: رابطه متقابل رشد و صادرات بخش کشاورزی در کشورهای OECD، BRICS و ایران		
نام و نام خانوادگی دانشجو: رویا گلبداغی	شماره دانشجویی: ۸۹۰۶۷۰۸۲۹۰۰	تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۹۱/۱۱/۱۵
رشته تحصیلی: علوم اقتصادی		تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۹۱/۷/۳۰
استاد راهنما: جناب آقای دکتر نصیبیان استاد مشاور: جناب آقای دکتر دقیقی اصلی		
آدرس و شماره تلفن: ۰۹۱۲۵۸۳۷۲۰۷		
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>رشد اقتصادی یکی از اهداف مهم محسوب می شود که تحت تأثیر عوامل متعددی از جمله صادرات قرار می گیرد. در یک اقتصاد باز، تکنولوژی و دانش ممکن است از طریق صادرات و واردات منتقل شده و در نتیجه موجب رشد اقتصادی شود و این امر به نوبه خود، صادرات و واردات را تحت تأثیر قرار می دهد.</p> <p>با توجه به رابطه میان صادرات و رشد اقتصادی چهار احتمال را می توان به رسمیت شناخت: برخی از تحلیلگران بر این باورند که جهت علیت صادرات به رشد اقتصادی است و به عنوان فرضیه صادرات - رشد (ELG) شناخته شده است. همچنین مطالعات مختلف وجود دارد که رشد، صادرات را حمایت می کند (GLE) و جهت علیت از رشد اقتصادی به رشد صادرات است، فرضیه رشد - صادرات. دو روش بالا با هم تداخل نمی کنند. بنابراین احتمال سوم این است که بازخورد یک رابطه بین صادرات و رشد اقتصادی وجود دارد و در آخر، احتمال چهارم، این امکان وجود دارد که هیچ رابطه ای بین دو متغیر وجود نداشته باشد یا فقط یک ارتباط همزمان ساده بین این دو متغیر وجود دارد.</p> <p>محققان نظریات مختلفی در مورد تجارت آزاد ارائه داده اند. برخی معتقدند که تجارت با رشد رابطه مستقیمی دارد و برخی مخالف تجارت آزاد هستند.</p> <p>با توجه به این موضوع که نفت یک منبع پایان پذیر است، نمی توان به آن، به عنوان یک منبع مطمئن برای ادامه صادرات و رشد اقتصادی نگریست. بنابراین صادرات غیرنفتی می تواند زمینه رشد و ارزآوری به کشور را فراهم کند. در این تحقیق رابطه صادرات - رشد بخش کشاورزی در ۷ دوره (۲۰۰۲-۲۰۰۸) در کشورهای OECD، BRICS و ایران به روش پانل مورد بررسی قرار گرفته است. در این مطالعه از آزمون f لیمر و هاسمن بهره برده ایم.</p> <p>با توجه به شیب های به دست آمده رابطه دو طرفه و مثبتی بین صادرات و رشد بخش کشاورزی وجود دارد اما متأسفانه با توجه به prob رابطه معناداری بین این دو متغیر یافت نشد.</p>		

تاریخ و امضاء:

مناسب است

مناسب نیست

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل ۱: کلیات تحقیق

مقدمه.....	۲
۱-۱ بیان مساله تحق.....	۴
۲-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن.....	۶
۳-۱ اهداف تحقیق	۷
۴-۱ چهار چوب نظری تحقیق	۸
۵-۱ مدل تحقیق	۹
۶-۱ روش تحقیق	۱۰
۷-۱ جامعه آماری تحقیق	۱۰
۸-۱ روش گردآوری اطلاعات	۱۱
۹-۱ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات	۱۱
۱۰-۱ متغیرها و واژه‌های کلیدی	۱۱

فصل ۲: مباحث نظری تحقیق

مقدمه.....	۱۴
۱-۲ نقش و اهمیت تجارت خارجی در رشد و توسعه اقتصادی	۱۷
۱-۱-۲ آثار و منافع تجارت	۲۳
۲-۲ نظریات مخالفان تجارت آزاد	۲۴
۳-۲ سیاست جایگزینی واردات	۳۰
۱-۳-۲ ضوابط لازم برای اجرای سیاست جایگزینی واردات	۳۲
۴-۲ سیاست توسعه صادرات	۳۲
۱-۴-۲ توجیه راهبرد جانشینی صادرات	۳۴
۲-۴-۲ عوامل اقتصادی تاثیرگذار بر صادرات	۳۷
۵-۲ ترکیبی از سیاست جایگزینی واردات و توسعه صادرات	۳۸
۶-۲ رشد متوازن	۳۹
۷-۲ صادرات غیر نفتی به خصوص صادرات کشاورزی	۴۲
۸-۲ مدل‌ها و نظریات.....	۴۸
۱-۸-۲ مدل‌ها و نظریات گروه اول	۴۸
۱-۱-۸-۲ مدل هکچر-اوهلین	۴۹
۲-۱-۸-۲ جان استوارت میل	۵۱

۵۱.....	هابلر	۳-۱-۸-۲
۵۲.....	کوردون	۴-۱-۸-۲
۵۳.....	لیینشتاین	۵-۱-۸-۲
۵۴.....	مدل‌ها و نظریات گروه دوم	۲-۸-۲
۵۴.....	مدل رشد آدام اسمیت	۱-۲-۸-۲
۵۶.....	مدل رشد هارود- دومار	۲-۲-۸-۲
۵۹.....	مدل رشد سولو (مدل رشد نئوکلیسیک)	۳-۲-۸-۲
۶۲.....	نظریه رشد درونزا	۴-۲-۸-۲
۶۳.....	پیشینه تحقیق	۹-۲
۷۲.....	جمع بندی	۱۰-۲

فصل ۳: روش‌شناسی تحقیق

۷۹.....	مقدمه	
۷۹.....	انواع داده‌ها	۱-۳
۷۹.....	داده‌های سری زمانی	۱-۱-۳
۷۹.....	داده‌های مقطعی	۲-۱-۳
۸۰.....	داده‌های تابلویی	۳-۱-۳
۸۰.....	داده‌های پانل و مزایای استفاده از روش داده‌های پانل	۲-۳
۸۴.....	مدل داده‌های ترکیبی	۱-۲-۳
۸۵.....	انواع مدل پانل دیتا	۲-۲-۳
۸۵.....	الگوی رگرسیون ترکیبی	۱-۲-۲-۳
۸۶.....	الگوی اثرات ثابت	۲-۲-۲-۳
۸۶.....	الگوی اثرات تصادفی	۳-۲-۲-۳
۸۷.....	آزمون F لیمر	۳-۳
۸۹.....	آزمون هاسمن	۴-۳
۹۰.....	روش تحقیق و جمع‌آوری اطلاعات	۵-۳
۹۱.....	جامعه آماری و حجم نمونه	۶-۳
۹۱.....	مدل تحقیق	۷-۳
۹۲.....	محدودیت‌ها و مشکلات تحقیق	۸-۳
۹۳.....	جمع بندی	۹-۳

فصل ۴: تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق

۹۵.....	مقدمه	
۹۵.....	معرفی مدل‌های مورد استفاده در تحقیق	۱-۴
۹۶.....	برآورد الگو	۲-۴
۹۷.....	برآورد الگوی $AV_{ait} = F(X_{ait}, L_{ait}, M_{ait})$	۱-۲-۴
۱۰۰.....	برآورد الگوی $X_{ait} = F(AV_{ait}, L_{ait}, M_{ait})$	۲-۲-۴
۱۰۴.....	جمع بندی	۳-۴

فصل ۵: نتیجه گیری و پیشنهادات

۱-۵	نتیجه گیری	۱۰۶.....
۲-۵	پیشنهادات	۱۰۸.....
۳-۵	پیشنهادات برای محققین بعدی	۱۰۸.....

فهرست شکل ها و جدول ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۵۰	شکل ۱-۲
۶۱	شکل ۲-۲
۹۷	شکل ۱-۴
۹۸	شکل ۲-۴
۹۹	شکل ۳-۴
۱۰۰	شکل ۴-۴
۱۰۰	شکل ۵-۴
۱۰۱	شکل ۶-۴
۱۰۱	شکل ۷-۴
۱۰۳	جدول ۱-۴
۱۰۳	شکل ۸-۴
۱۱۰.....	منابع
۱۱۴.....	پیوست

فصل ۱:

کلیات تحقیق

مقدمه

با توجه به این موضوع که نفت یک منبع پایان پذیر است، نمی توان به آن، به عنوان یک منبع مطمئن برای ادامه ی صادرات و رشد اقتصادی نگریست. بنابراین صادرات غیرنفتی می تواند زمینه ی رشد و ارزآوری به کشور را فراهم کند که در این مطالعه به رابطه ی متقابل صادرات و رشد بخش کشاورزی می پردازیم. رشد و توسعه ی اقتصادی از اهداف مهم کلان اقتصادی هر کشور است و برای رسیدن به رشد اقتصادی عوامل زیادی تاثیرگذار می باشند. از جمله ی این عوامل تجارت و توسعه بازار است. به طور کلی در زمینه تجارت بین الملل سه راه کار مختلف توسعه برای کشورهای جهان وجود دارد: سیاست جایگزینی واردات، سیاست توسعه ی صادرات و ترکیبی از سیاست جایگزینی واردات و توسعه ی صادرات.

محققان نظریات مختلفی در مورد تجارت آزاد ارائه داده اند. برخی معتقدند که تجارت با رشد رابطه ی مستقیمی دارد و برخی مخالف تجارت آزاد هستند که در فصل ۲ به این موضوع پرداخته شده است. در طول چند دهه ی اخیر، اقتصاددانان مدل ها و نظریات متنوعی را در مورد صادرات و رشد اقتصادی بیان کرده اند. این مدل ها و نظریات به دو گروه تقسیم می شوند: نظریات و مدل هایی که در چهارچوب تجارت بین الملل مطرح شده اند که عمدتاً بر اقتصاد خرد تکیه دارند و نظریات و مدل هایی که در قالب ادبیات رشد بیان شده اند. بدیهی است که این مدل ها و نظریات عمدتاً بر اقتصاد کلان تکیه کرده اند. در همین فصل هر دو گروه این مدل ها و نظریات بیان خواهند شد.

در فصل ۳ به تبیین روش شناسی تحقیق و تخمین مدل پرداخته می شود. در این تحقیق رابطه ی صادرات - رشد بخش کشاورزی در ۷ دوره ی (۲۰۰۸-۲۰۰۲) در کشورهای BRICS (کشورهای در حال

توسعه)، OECD (کشورهای توسعه یافته) و ایران به روش پانل مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این مطالعه از آزمون f لیمر و هاسمن بهره برده‌ایم.

در فصل ۴ یافته‌های تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. به طوری که با توجه به شیب‌های به دست آمده رابطه دو طرفه و مثبتی بین صادرات و رشد بخش کشاورزی وجود دارد اما متأسفانه با توجه به $prob$ رابطه معنا داری بین این دو متغیر یافت نشد.

در فصل ۵ به نتیجه‌گیری و ارائه‌ی پیشنهادات پرداخته می‌شود.

(۱-۱) بیان مسأله‌ی تحقیق

رشد اقتصادی یکی از اهداف مهم محسوب می‌شود که تحت تأثیر عوامل متعددی از جمله سرمایه‌گذاری و صادرات قرار می‌گیرد. در یک اقتصاد باز، تکنولوژی و دانش ممکن است از طریق صادرات و واردات منتقل شده و در نتیجه موجب رشد اقتصادی شود و این امر به نوبه‌ی خود، صادرات و واردات را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این عقیده که تجارت خارجی نیروی محرک رشد اقتصادی است از قدمت زیادی برخوردار است. تجارت خارجی و ارتباط آن با رشد اقتصادی یکی از موضوعات بحث برانگیز به ویژه در انتخابات استراتژی توسعه در کشورهای در حال توسعه می‌باشد. شناخت و تبیین آثار سیاست‌های توسعه‌ی اقتصادی به ویژه توسعه‌ی تجاری، بر متغیرهای کلان اقتصادی از دیرباز مطرح بوده است. چگونگی تأثیر سطح و رشد تولید ناخالص داخلی، صحنه‌ی مباحث علمی اقتصاددانان است.

آدام اسمیت به عنوان پایه‌گذار و پدر علم اقتصاد، از تجارت به عنوان موتور محرکه‌ی اقتصاد نام برده است. از اوایل دهه‌ی ۱۹۶۰، سیاست‌گذاران و پژوهشگران علاقه‌ی شدیدی به بررسی رابطه‌ی بین صادرات و رشد اقتصادی نشان دادند. دلیل اصلی و انگیزه‌ی آن‌ها این بود که بدانند صادرات یک کشور منجر به رشد اقتصادی بیشتر می‌شود یا آن‌ها باید از ابتدا رشد اقتصادی را برای رشد صادرات بیشتر تحریک کنند. با توجه به رابطه‌ی میان صادرات و رشد اقتصادی چهار احتمال را می‌توان به رسمیت

شناخت: برخی از تحلیلگران بر این باورند که جهت علیت صادرات به رشد اقتصادی است و به عنوان فرضیه صادرات - رشد (ELG) شناخته شده است. زیرا شرکت‌ها می‌توانند از مزایای تخصیص کارآمد از منابع، مقیاس اقتصادی، تشویق خلاقیت و نوآوری ناشی از رقابت خارجی بهره‌مند شوند. همچنین مطالعات مختلف وجود دارد که رشد، صادرات را حمایت می‌کند (GLE) و جهت علیت از رشد اقتصادی به رشد صادرات است، فرضیه‌ی رشد - صادرات.

دو روش بالا با هم تداخل نمی‌کنند. بنابراین احتمال سوم این است که بازخورد یک رابطه بین صادرات و رشد اقتصادی وجود دارد و در آخر، احتمال چهارم، این امکان وجود دارد که هیچ رابطه‌ای بین دو متغیر وجود نداشته باشد یا فقط یک ارتباط همزمان ساده بین این دو متغیر وجود دارد.

بخش کشاورزی نیز به عنوان یکی از بخش‌های اقتصادی مهم به شمار می‌آید که شناخت عوامل مؤثر بر رشد و توسعه‌ی این بخش از اهمیت خاصی برخوردار است که به لحاظ ساختاری کشاورزی نقش مهمی در فرآیند توسعه‌ی اقتصادی ایفا می‌کند. در ایران این بخش ۸۰٪ نیازهای غذایی، یک چهارم تولید ناخالص داخلی و یک سوم درآمد ارزی حاصل از صادرات غیرنفتی را تأمین می‌کند (مرکز آمار ایران). در این تحقیق رابطه‌ی بین صادرات و رشد کشاورزی بر اساس داده‌های پانلی در دوره‌ی ۲۰۰۲-۲۰۰۸ در کشورهای OECD (کشورهای توسعه یافته)، BRICS (برزیل، روسیه، هند، چین، جنوب آفریقا) و ایران مورد بررسی قرار می‌گیرد.

(۲-۱) اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه‌ی انتخاب آن:

رشد و توسعه‌ی اقتصادی از جمله هدف‌هایی است که هر اقتصادی دنبال می‌نماید و برای رسیدن به این مهم باید زمینه‌ی لازم را مهیا نماید. در این تلاش امکانات بالقوه باید شناسایی شود و همه‌ی بخش‌ها به شکل متناسب رشد نمایند. از جمله زمینه‌هایی که باید مورد توجه قرار گیرد، تجارت خارجی است که از این میان، دو سیاست مهم و متفاوت توسعه‌ی صادرات و جایگزینی واردات از ابزارهای بسیار مفید به

شمار می‌آیند. تجارب کشورهای مختلف نشان داده است که هر دو سیاست در زمان خود از کارایی لازم برخوردار بودند.

از طرفی با توجه به این که نفت به عنوان یک منبع پایان‌پذیر نمی‌تواند محور توسعه‌ی پایدار اطمینان-بخشی باشد، می‌توان از صادرات بخش کشاورزی زمینه را برای ارزآوری و تجارت فراهم کرد. افزایش رشد اقتصادی بخش کشاورزی و توسعه‌ی صادرات این بخش یکی از اهداف اساسی در برنامه‌های اقتصادی بسیاری از کشورها مورد توجه قرار دارد. بررسی رابطه‌ی میان رشد اقتصادی و رشد صادرات از دیدگاه تحلیل مسائل اقتصاد کلان و سیاست‌گذاری اقتصادی برای حل و فصل آن‌ها اهمیت زیاد دارد. بنابراین، شناخت درست و دقیق این رابطه که متضمن همه‌ی متغیرهای اساسی و تأثیرگذار می‌باشد، زمینه‌ی لازم جهت به کارگیری موفقیت‌آمیز سیاست‌های اقتصادی را فراهم می‌کند. بخش کشاورزی نیز به عنوان یکی از بخش‌های مهم اقتصادی در کشور می‌باشد که شناخت عوامل مؤثر بر رشد و توسعه‌ی این بخش از اهمیت خاصی برخوردار است. لذا هدف این مطالعه، بررسی چگونگی رابطه‌ی صادرات کشاورزی و رشد کشاورزی در دوره‌ی ۲۰۰۸ - ۲۰۰۲ می‌باشد.

(۳-۱) اهداف تحقیق

شناسایی رابطه‌ی متقابل میان صادرات کشاورزی و رشد کشاورزی در کشورهای عضو OECD ، BRICS و ایران.

سوالات یا فرضیه‌های تحقیق (بیان روابط بین متغیرهای مورد مطالعه):

- رشد کشاورزی رابطه‌ی مستقیمی با صادرات بخش کشاورزی دارد.

- صادرات کشاورزی رابطه‌ی مستقیمی با رشد بخش کشاورزی دارد.

(۴-۱) چهارچوب نظری تحقیق

یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد بحث در اقتصاد در سال‌های بعد از جنگ جهانی دوم، رشد و توسعه اقتصادی می‌باشد و جزء اهداف مهم کلان اقتصادی هر کشور به شمار می‌آید که یکی از عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی، تجارت خارجی و رشد صادرات می‌باشد. آدام اسمیت به عنوان پدر علم اقتصاد تجارت را موتور رشد اقتصادی می‌داند. سالیان درازی است که پژوهشگران علاقه‌ی شدیدی به بررسی رابطه‌ی بین رشد صادرات و رشد اقتصادی نشان داده‌اند. در این رابطه می‌توان به فرضیه‌ی صادرات - رشد: جهت رابطه، از صادرات به طرف رشد اقتصادی است (Bhalagwathi , Balassa) و فرضیه‌ی رشد - صادرات: جهت رابطه، از رشد اقتصادی به رشد صادرات است (krugman , Helpman) اشاره کرد.

در این مقاله، رابطه‌ی میان صادرات کشاورزی و رشد تولیدات بخش کشاورزی با استفاده از داده‌های پانلی یک دوره‌ی ۷ ساله (۲۰۰۸-۲۰۰۲) برای کشورهای توسعه یافته، در حال توسعه (برزیل، روسیه، هند، چین و جنوب آفریقا) و ایران مورد مطالعه قرار می‌گیرد. برای این منظور، الگوی اقتصادسنجی با لحاظ کردن متغیرهای ارزش صادرات و واردات کشاورزی و دستمزد نیروی کار بخش کشاورزی و ارزش افزوده‌ی کشاورزی تصریح می‌شود.

(۵-۱) مدل تحقیق

الگوهای به کارگرفته شده در این تحقیق با توجه به مدل ارائه شده توسط سرلیتس^۱ (۱۳۹۹) عبارت است از:

$$AV_{ait} = F(X_{ait}, WL_{ait}, M_{ait}) \quad (۱-۱)$$

$$AV_{ait} = \alpha_{it} + \beta_1 X_{ait} + \beta_2 WL_{ait} + \beta_3 M_{ait} + \varepsilon_{it}$$

^۱ serlites

$$X_{ait} = F(AV_{ait}, WL_{ait}, M_{ait}) \quad (2-1)$$

$$X_{ait} = \alpha_{it} + \beta_1 AV_{ait} + \beta_2 WL_{ait} + \beta_3 M_{ait} + \varepsilon_{it}$$

AV_{ait} ارزش افزوده‌ی بخش کشاورزی در کشور i و سال t می‌باشد. X_{ait} صادرات بخش کشاورزی و M_{ait} واردات بخش کشاورزی و WL_{ait} ، دستمزد نیروی کار بخش کشاورزی می‌باشد. برای برآورد تخمین داده‌های پانلی از آزمون‌های هاسمن و F لیمر استفاده خواهیم کرد.

(۶-۱) روش تحقیق:

در این تحقیق برای شناسایی و جمع‌آوری اطلاعات از روش مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی و برای تجزیه و تحلیل از روش‌های آماری و اقتصادسنجی استفاده می‌شود. در این مطالعه، به کمک داده‌های پانلی و نرم‌افزار *Eveiws* به بررسی می‌پردازیم.

(۷-۱) جامعه‌ی آماری و حجم آن

در این تحقیق داده‌های به کارگرفته شده به صورت داده‌های پانلی برای دوره‌ی ۲۰۰۲ الی ۲۰۰۸ مربوط به جامعه‌ی کشاورزی کشورهای عضو *OECD* (کشورهای توسعه یافته)، *BRICS* (کشورهای در حال توسعه) و ایران می‌باشد.

(۸-۱) روش گردآوری اطلاعات

اطلاعات مورد نیاز این پژوهش در دو بخش مورد بررسی قرار گرفته و جمع‌آوری می‌گردد. اطلاعات مربوط به ادبیات موضوع و مبانی نظری از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و جست‌وجوی اینترنتی جمع‌آوری می‌شود. اطلاعات بخش دوم مربوط به آمار صادرات، ارزش افزوده، واردات، دستمزد نیروی کار بخش کشاورزی کشورها از طریق سایت *FAO statistics yearbook* گردآوری می‌شود.

(۹-۱) روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

برای تجزیه و تحلیل داده‌های آماری از روش آماری و اقتصادسنجی استفاده می‌شود. داده‌های پانلی و با استفاده از نرم‌افزار Eviews به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته می‌شود.

(۱۰-۱) متغیرها و واژه‌های کلیدی

برای بررسی رابطه‌ی صادرات کشاورزی و رشد بخش کشاورزی از متغیرهایی همچون ارزش صادرات کشاورزی، ارزش افزوده‌ی کشاورزی و ارزش واردات کشاورزی و دستمزد نیروی کار بخش کشاورزی استفاده می‌شود. واژه‌های کلیدی این مطالعه عبارت است از: صادرات کشاورزی، رشد بخش کشاورزی کشورهای عضو OECD ، BRICS و ایران.